СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 283. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 5 грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 283. Jersey City, N. J., Saturday, December 5, 1931. THREE CENTS.

БІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ ВІДТХАЛО З АМЕРИКИ, НІЖ ПРИЇХАЛО

ПОДІЯ, ЯКОЇ ЩЕ НЕ БУЛО В АМЕРИКАНСЬКІЙ ІСТОРІЇ.

НЮ ЙОРК. — Зі звіту „Нешенел Індостріел Конференс Борд" виходить, що за останні 9 місяців виїхало зі Злучених Держав 22,769 осіб більше, ніж прибуло.

Відколи ведуться рекорди щодо припливу і відпливу населення краю, не було ще такого часу, щоб іміграція до Злучених Держав змаліла до цього степеня. Зменшення іміграції треба приписати головно іміграційним загостренням.

ҐРІН ЗА КОРОТШІ ГОДИНИ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Вилєм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, зізнавав перед сенатським комітетом у справі безробіття. Він каже, що ситуація була би тепер краща, якби президент був його послухав і скликав літом народну конференцію для заради безробіттю, яка була би завела коротший тиждень праці.

Він каже, що промисл мусить підпорядкувати себе зміненим обставинам. Держава не може гарантувати кождому засобів до життя, але вона обовязана подбати про те, щоби людям була дана змога працювати і заробляти на життя.

Кождий робітник, каже Ґрін, повинен мати працю. Коли нема для всіх праці на цілий тиждень, тоді треба працювати 5 днів на тиждень, або й менше, щоби кождий міг мати працю.

ВУГІЛЬНІ ВЛАСНИКИ ДОГОВОРИЛИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Власники копалень мягкого вугля, котрі походять із земель на схід від ріки Місісіпі, відбули спільну конференцію, підчас якої прийшло між ними до певного порозуміння. Вони згодилися залишити конкуренційну боротьбу й установити одну ціну на вугіль, яка обовязуватиме всіх членів певного округа.

В САЛЬВАДОРІ ПО РЕВОЛЮЦІЇ.

САН САЛЬВАДОР. — В републиці Сальвадор переведено державний замах. Доконала його ґрупа офіцирів. Боротьба тревала цілу ніч. Президент републики втік. Вбито міністра фінансів, бо він не хотів покоритися ворохобникам.

Державою керує тепер військова директорія з 6 офіцирів і 4 підофіцирів.

БУДЕ ЩЕ ОДНО ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ МУНІЯ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Противники освободження Мунія домагаються від ґовернора Ролфа переслухання, на що він дав згоду. Між іншими інтервеньоватиме прокуратор Чарлз Фікерт, котрий обжаловував Мунія за бомбовий замах у 1916 р. Фікерт далі переконаний, що Муній винен. Він хоче станути перед ґовернором з новими доказами вини Мунія.

ОРГАНІЗУЮТЬ ДОПОМОГУ НА ВОЄННИЙ ЛАД.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер хоче відновити „Вор Файненс Корпорейшен", яка істнувала підчас війни і виконувала добру роботу.

Нова інституція називалась би „Емердженсі Файненс Корпорейшен". Мала би капіталу $1,000,000,000 і дбала би про допомогу корпораціям і бизнесови.

КАЖУТЬ, ЩО ГУВЕР ПРОВАЛИТЬСЯ ПРИ ВИБОРАХ.

ВАШИНГТОН. — Тасама ґрупа републиканців, яка недавно видвигнула кандидатуру Кулиджа на президента, домагається, щоби републиканським кандидатом на президента став Чарлз Дос, американський амбасадор у Великій Британії.

Кажуть, що Гувер не має ніяких шансів, щоби бути вибраним наново президентом.

БАНК ДЛЯ РАТУВАННЯ МАЙН.

ВАШИНГТОН. — Підчас нарад „Кол Майнінґ Конґрес" домагаються зорганізовання центрального банку, який давав би кредити на поліпшення й урохомлення майн.

ПОДАТКИ ЗРОСТАЮТЬ, БО РОСТУТЬ ПУБЛИЧНІ ВИМОГИ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий сенатор Сібурі Местик, обговорюючи високі податки, заявив, що за останні десятиліття податки зросли до надзвичайної висоти. І нема на це ради, каже Местик; вони ще далі будуть рости, бо зростають людські вимоги щодо виховання і суспільної опіки.

ЗНОВУ ЗАМИКАЮТЬ БАНКИ.

БЕЙ СІТИ (Мішіґен). — Замкнено два банки: Ди Ферст Нешенел Бенк і Бей Кавнті Сейвінґс Бенк. У місті функціонує наразі тільки один банк.

НАСЛІДКИ ОСІННИХ ЛОВІВ.

ҐЕРІСБУРҐ. — В Пенсилвенії зачався ловецький сезон полювання на кізли. В однім тільки дні згинули наслідком неосторожности при стрілянню 11 ловців, а було теж багато осіб ранених, котрих відвезено до шпиталів.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, дня 6. грудня, в годині 8.30 рано, буде українська діточа програма на радіо, зі стації WLBX 1500 кс. в Лонґ Айленд Сіті, давана українським підприємством „Сурма" в Ню Йорку.

ПОЛІЦІЯ І ГОЛОДОВИЙ ПОХІД.

У Вашингтоні змобілізовано всю поліцію, щоби не допустити до розрухів зприводу голодового походу. Машируючим дозволять увійти до міста тільки двома дорогами. Метю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, каже, що голодовий похід зорґанізували комуністи на приказ з Москви.

ПАРЛЯМЕНТ ПІДТРИМАВ МЕК ДОНЕЛДА.

Політика Мек Донелда супроти Індії знайшла велику підтримку в англійськім парляменті, коли прийшло над голосованням у справі дальших переговорів з індійськими представниками. Частина консерватистів на чолі з Черчілом виступала проти „уступок" Індії, але вона зібрала лише 43 голоси проти 369, що підтримали Мек Донелда.

ВЯЗНІ ПРОКЛЯМУВАЛИ СТРАЙК.

Вязні центральної вязниці в Чернівцях проклямували страйк і не хотіли вийти до роботи у варстаті вязниці. Прокураторови Александру заявили вони, що тюремні дозорці дуже зле з ними обходяться, переслідують їх, а їжі дають мало й лихої якости. Прокуратор обіцяв, що займеться долею вязнів і спонукав їх, що вони пішли до роботи.

ДИВНИЙ ЦЕЙ ПОЛЬСЬКИЙ НАРІД!

Жалується польський часопис „Люд" у Бразилії, що Литовці замикають польські школи, а польські діти не хочуть ходити до литовських шкіл. Українцям Поляки на рідній українській землі замикають школи, переслідують, не позволяють вчитись — то це добре, а що там щось Литовці поступили не так, як Поляки хочуть, то вже кричать на ввесь рот, на цілий світ. — („Праця").

КАРА БОЖА.

Страшний випадок трапився в С. Матеус (Бразилія). Якийсь панок удержував грішні любовні зносини з одною жінкою. Зійшлися разом знов, але в часі бурі. Серед громів і блискавиці сховались обоє до одної шопи, але і там кара Божа досягнула їх, бо ґрім убив обоє в часі гріха. — („Праця").

ОРЕСТ РУСНАК У МІНХЕНСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ ОПЕРІ.

З німецької преси довідуємося, що відомий наш оперовий співак, п. Орест Руснак, який недавно давав концерт у Чернівцях та у Львові з великим успіхом, заанґажований з початком цього сезону до державної опери в Мінхені. Вперше виступив він там у ролі князя в опері „Ріґолетто". Вся мінхенська преса привитала той виступ Руснака дуже прихильно, підчеркуючи, що мінхенська опера придбала в ньому справді визначну нову силу.

ЗАХВОРІВ Д-Р Ф. ДЕЙ.

(Від Українського Бюра в Лондоні).

В Лондоні захворів дуже важко на серцевий удар д-р Ф. Дей, знаний приятель України. Перебуваючи в Галичині підчас „пацифікації", хоч сам хворий, виїхав у „спацифіковані" села, щоби подати лікарську поміч тим, які її потребували. Д-р Дей знаний також Українцям Канади, бо він сам Канадієць і перебував передше у Вінніпеґу.

В переїзді до Америки д-р Дей вступив до Лондону і там нагло захворів. Відвідуючи Українське Бюро дня 12 листопада, в гостинній кімнаті Бюра дістав серцевий удар. Заряд Бюра покликав відразу кількох лікарів-спеціялістів, які теж ствердили удар серця, не даючи майже ніякої надії на видужання. Заряд Бюра телефонічно повідомив про це сестру д-ра Дея, яка живе в Злучених Державах. По пятьох днях пані Дей приїхала до Лондону.

Тимчасом стан здоровля д-ра Дея поліпшився несподівано настільки, що лікарі дозволили перенести його з долівки, де він нерухомо перележав перші два дні, на імпровізоване ліжко в тій же кімнаті Бюра. Слідуючі дні принесли дальшу полекшу, хоч не зменьшили небезпеки катастрофи. Лікарі надіються, що всетаки буде можна незабаром перевезти недужого до лічниці, коли стан здоровля не погіршиться.

Високий комісар Канади (заступник Домінії в Лондоні) що дня довідується про стан здоровля д-ра Дея, таксамо, як багато членів парляменту, його особистих знайомих.

У ЯСАХ ЗГОРІЛО КІНО.

Дня 25 жовтня пополудні повстав огонь у кіні Ґельцера. Вогонь вибух при апараті. На салі повстав переполох і замішання. Товпа кинулася до дверей, а це утруднило прудке опорожнення загроженого льокалю.

Помічник оператора, Петро Мавченко, згорів живцем. Один орядовець кіна скочив з льожі й тяжко покалічився. Підчас операції огневої сторожі вдушилися 5 пожарників. У тяжкому стані відставили їх до лічниці.

Слідство ще не установило причини вибуху вогню.

НОВІ ЖЕРТВИ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

В селі Годонештах, повіту Дорогой (Румунія), знайшли хлопці на толоці гранату, що лежала в рові від світової війни. Хлопці взяли гранату й кинули її в огонь. За кілька хвилин наступив сильний вибух. Два хлопці були вбиті на місці, а чотири тяжко ранені.

МОБІЛІЗАЦІЯ РОБІТНИКІВ У РОСІЇ.

Московський комісаріят праці зарядив мобілізацію одного міліона селян, котрих вишлють на працю в ліси. Ця мобілізація має бути покінчена з кінцем грудня.

ЗНИЖУЮТЬ ПОДАТКИ ВІД НАПИТКІВ.

В Ріо де Жанейро підписано декрет, котрий знижує податок від напитків. Це мабуть на те, щоби більше пити в Бразилії.

БОЛЬШЕВИКИ НАЗНАЧИЛИ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДАНТІВ.

Від останнього конґресу комуністичної партії перейшов Ворошилов до політики і закинув займатися питаннями адміністрації червоної армії. Його місце заняв Шапошніков, активний офіцир. Ворошилов узяв собі до помочи Тухачевського, котрого підозрівають у бонапартистичних тенденціях. Команду військ на Далекому Сході передано дефінітивно Бліхерови. Єґоров назначений будучим начальником польського фронту, а Якір — румунського.

З КРАЄВОЇ ХРОНІКИ.

У Голоску Малім арештувала поліція 19-літню обманицю, Ст. Ан. Ярошевську. — У Прокопанім біля Перемишля зачалидися три молоді парубки: Осип Головач, Михайло Долик і Станислав Горбач. Напалили камяним вугіллям у залізній печі і завчасно замкнули продув. Зачадженних відвезли до лічниці в Перемишлі.

ФРОНТ ПРОТИ РАДЯНЩИНИ.

В комісії закордонних справ чеського парляменту посол Крамарж заявив у дискусії над експозе міністра закордонних справ, д-ра Бенеша, що ніяка середньо-европейська комбінація не сміє нарушувати незалежности чехословацької держави. Співпраця можлива тільки на основі торговельних договорів і преференційних мит, яким не можнаб нічого закинути. Розброєння, на думку д-ра Крамаржа, це найбільший злочин на будучности й самогубство Европи, як довго є на світі Радянщина. Всі европейські держави мусять станути одним фронтом проти радянського уряду.

ВІК НАШОЇ ЗЕМЛІ.

З давен давна цікавить людей вік нашої великої матері землі. Над цим питанням ломлять собі голови вчені цілого світу. В останнім часі займався ним німецький професор д-р Отто Ган, директор інституту для хемії цісаря Вільгельма в Берліні Далєм. Праця його довела його до пересвідчення, що вік землі мусить мати біля двох міліярдів літ (отже далеко більше ніж досі приймали інші вчені). Погляд свій опирає професор Ган на факті, що радіоактивні перені уран і тор відбувають повільну добровільну переміну атомів і стають вкінці урановим і торовим оловом. Цілий цей розпад відбувається поступово на підставі певних законів. Як означиться докладно скількість урану якогось урановового мінералу, то знається з радіоактивних законів розпаду, скільки олова витворюється річно. Цим шляхом можна означити з малими похибками вік мінералів, що мають в собі уранове й торове олово. З обчислень найстарших знаних верстов скал доходиться до віку 1,500 міліонів літ. Це число має бути рівночасно також і долішною межею віку остудженої землі. Коли приймемо, що все олово зовнішньої поверхні нашої землі повстало на землі щойно через радіоактивні процеси, то для землі, що була в розтопленім стані, обчислюють вік на 3,000 міліонів літ. По думці професора Гана можна приймати два міліярди літ за майже певний вік нашої землі.

МОСКВА ШУКАЄ „ВІЧНОГО МИРА" З ВАРШАВОЮ

ПОЧАЛИСЯ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ РОСІЄЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ ПРО ГАРАНТІЮ НЕДОТОРКАЛЬНОСТИ ЇХ КОРДОНІВ.

МОСКВА (СССР). — Польський посол Патек мав довшу нараду з комісарем закордонних справ, Літвіновом. На цій нараді вирішено, що Польща й радянська Росія знову почнуть переговори про недоторкальність кордонів Польщі й Росії та про невтручання одної сторони у внутрішні справи другої сторони.

Такі переговори вже велися раніше, але припинилися. Тепер сподіваються, що вони нарешті закінчаться гарантійним договором між цими двома сусідами, що забезпечить ненарушимість їх кордонів.

РЕВІЗІЯ ПЯТИЛІТКИ.

МОСКВА (СССР). — Сталін, як ґенеральний секретар комуністичної партії, призначив на 30 січня партійну конференцію. На цю конференцію мають прибути місцеві партійні лідери. Головною частиною програми конференції є закінчення пятилітки, що має по плянам скінчитися в 1932 році, й накреслення нової пятилітки, що малаб почнатися 1933 року.

Як відомо, виконання плянів пятилітки за останній рік відстало навіть від того, що було осягнено в 1929 і 1930 роках, а міжтим на біжучий рік всі пляни були значно збільшені. Очевидно, на партійній конференції буде переведена основна ревізія пятилітки. В літі 1932 року в Москві мав би відбутися партійний зїзд, але тепер можна думати, що його не буде, бо Сталін обмежиться скликанням конференції.

НІЧОГО НЕ ВИХОДИТЬ З ПРОПОЗИЦІЇ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ТОКІО (Японія). — Тут панує загальне незадоволення з предложення Ліґи Націй про замирення в Манджурії, а зокрема з тону промови й пропозицій Бріяна. Уряд післав свому представникови при Лізі дальші інструкції, в яких висловлено нові домагання Японії щодо зміни предложеної Ліґою резолюції про замирення в Манджурії.

Японія відкидає всі предложення Ліґи Націй, котрі моглиб контролювати її армію в Манджурії, чи в який інший спосіб вязати руки Японії.

НІМЕЧЧИНА МАЄ ТРИМАТИСЯ ОСТОРОНЬ ВІД СПРАВИ МАНДЖУРІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вся преса стріла гострою критикою спробу уряду добитися того, щоб і німецький представник знаходився в комісії Ліґи Націй у справах Манджурії. Ґазети говорять, що Німеччина й без Манджурії має багато клопотів, а манджурською справою нехай клопочуться Америка, Англія та Франція.

НЕ БУДЕ ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЄННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Не зважаючи на те, що правительства ріжних держав надають велике значіння конференції по обеззброєнню, яку скликає Ліґа Націй у лютому наступного року, тут панує сумнів щодо успіхів конференції. В політичних колах уважають, що події в Манджурії й безсилля Ліґи Націй у тій справі наочно показують світови, як ще далеко до мирного полагодження конфліктів.

Тому назагал думають, що не можна сподіватися, щоб ця конференція, якщо вона взагалі відбудеться, скінчилася справді загальним договором держав про зменшення своїх военних сил.

ПОДАТОК НА НІМЕЦЬКИЙ ЕКСПОРТ.

ПАРИЖ (Франція). — Націоналістичний французький посол Франклін Буйон виступив з пропозицією, що Америка, Англія й Франція повинні утворити торговельний союз для стягнення з Німеччини своїх позичок. Франклін Буйон пропонує обложити німецький довіз у ці держави спеціяльним податком у висоті 10% вартости довозу.

Прибутки з такого податку мають піти на плачення Німеччиною боргів та інших фінансових зобовязань супроти цих трох держав. Франклін Буйон вважає, що в Німеччині Ґітлерівці можуть прийти до влади й тоді це буде одинокий спосіб стягнення з Німеччини її боргів.

РЕФЕРЕНДУМ У СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС (Фінляндія). — Уряд вніс у парляменті предложення призначити загальне всенародне голосування в справі прогибіції в Фінляндії. Уряд стверджує, що за 12 років прогибіції на лікери та інші алькогольні вироби не осягнено сподіваних вислідів, але навпаки, переступства законів значно збільшилися.

Уряд пропонує призначити всенародне голосування над цією справою на 29 і 30 грудня, бо вважає, що лише сам нарід, своєю більшістю голосів, може рішити, чи має далі істнувати прогибіція, чи треба її знести.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАПОЧАТКУВАТИ ЗВОРОТ ДО КРАЩОГО

Коли то вже буде раз кінець біді й непевности, серед яких жиємо? — питається один другого, але відповіди на це нема нізвідки. Тільки один секретар торговлі, Лемонт, ще далі повний оптимізму і далі заповідає, як від року, зворот до кращого.

Звідкиж тепер ожидати виходу з тої ситуації? Хіба від конґресу? Адже посли, як кандидували, розвязували дуже легко найтяжчі питання, так чомуж би їм не розвязувати їх тепер, коли вони всі є вкупі! Цеж не одна, а сотки голов! Та не забуваймо, що виборча демаґоґія одне, а дійсність — друге. Беручи це під увагу, не треба дурити себе, що конґрес, який зійдеться на наради, зможе стати чудесним ліком на суспільне уздоровлення Америки. Забогато є тепер важних суспільних справ до розвязання, щоби конґрес у теперішнім його складі міг вирішити згідно з духом і вимогами часу такі справи, які звязані з безробіттям, суспільним обезпеченням робітника.

Вилієм Ален Гвайт, журналіст, каже, що бажав би стати на якийсь час диктатором в Америці. Ставши ним, він скликав би конференцію з ріжних політичних діячів і, зібравши їх у своїм кабінеті, поставив би на їх чолі Ал Смита, чи Кулиджа, а потім сказав би їм менше більше таке:

„Пані й Панове! Маю для вас джаб, який лежить мені глибоко на серці, а який ви маєте виконати. Даю вам на це 20 літ часу. І не вимагаю від вас ніякого чуда, а тільки того, щоби ви довели цей край до такого соціяльного й економічного положення, щоби працююча людина почувала себе так забезпеченою, як забезпечений доляр, вложений у добру інвестицію; щоби робітник був певний праці й одержував такий заробіток, з якого міг би по людськи жити і виховувати свою родину та щоби був забезпечений на випадок хороби, нещасливого випадку чи старости".

Як важко цю річ здійснити, бачимо по тім, що Гвайт був би радий, колиб оту таку просту, в жартобливий спосіб ним зреферовану справу, можна було полагодити за яких 20 літ. Ось тому і від конґресу, який збереться наступного тижня на наради, годі сподіватися надзвичайних успіхів. Але одного можна вимагати: щоби посли в справі безробіття, забезпечення робітника й уреґулювання бюр праці поробили хоч такі перші кроки, з яких було би видно, що робітник принаймні за 20 літ добється повноти своїх прав.

Д-р Остап Грицай.

ДРУГА РОБІТНИЧА ОЛІМПІЯДА У ВІДНІ

I.

Як це загально відомо, не є наші новітні спортові Олімпіяди по своїй суті й формі вповні замислом сучасности, а являються (від 1896 р.) спробою наслідування т. зв. **олімпійських ігрищ** у старинній Греції, які вперше відбулись там **776 р.** перед Хр. Спробою наслідування й обновлення. Але чомуж то? Що саме могло бути для нас, модерних, таких багатих на всякого роду творчі замисли по духові і формам нашого часу, спонукою, повертати думкою в епохи минулого старої Греції і саме там дошукуватися з пієтизмом праобразів та міродатних взірців для наших спортових свят? Ну, відповідь на це теж не така то надто складна, як здавалосяб. Ми именно знаємо гаразд, що з погляду на дбайливість і хист у плеканню тіла, та з погляду на своєрідну совершенність трохи не всіх руханково-спортових вправ, старинні Греки були незрівнаним прикладом не лише для всіх народів того часу, але лишились ним здебільшого ще й сьогодні для нас. І таксамо знаємо й те, що пропамятні спортові свята були для Греків не тільки нагодою виявити руханкове мистецтво нації, але й підкріпити ними за кожен раз ідею тісного обєднання всіх грецьких племен. І власне ідея такого всенаціонального обєднання надавала руханковим святам Греції епохального значіння, а для нас поглибилася ще й думкою про обєднування всіх народів під прапорами руханкових змагань. Бо ця остання була Греції ще вповні чужа. Коли вони, починаючи, як сказано, з р. 776 перед Хр. влаштовували на просторі **рівнини над рікою Альфеєм,** яка звалась саме **Олімпією,** що чотири роки ті свої найславніші ігрища, то брати активну участь в них міг тільки уроджений Грек, і то свобідний, ніякий раб, невольник, або залежний від свойого наставника слуга. Всякий чужинець, значить по поняттям Греків — варвар, був від тієї участи безумовно виключений, хоч міг бути гостем на святі і придивлятися йому. Таксамо не могли брати активної участи у змаганнях і грецькі жінки, поставлені з цього погляду на рівні з невольниками. Так дуже дорожили Греки репрезентативною стороною олімпійських ігрищ. І ми знаємо ще й те, що по **олімпіядам,** тобто чотиролітітям, Греки числили час, що кожночасні переможці в поодиноких змаганнях (перегони й дужання), нагороджувані оливними галузками, ставали славленими героями всієї Греції, та що вплив олімпійських ігрищ на взаємовідносини Греків між собою був дійсно дуже великий. Коли ось в роках 1875—1881 коштом німецької держави та під проводом славного німецького історика **проф. Ернеста Курціюса (†1896)** вдалось розкопати майже ввесь простір давньої Олімпії, то вже самі памятки, збережені в руїнах, свідчили пророчисто про участь усіх, і найдальших житлом Греків в олімпійських ігрищах.

От усе те зберегло для нас своє культурно-творче значіння ще й до сьогодні. І ми, влаштовуючи наші руханкові свята, маємо на думці геленське усовершування тіла таксамо, як звязуємо з ними — по сказаному вище — і нашу модерну думку про обєднування людських душ. Але на наш лад.

Сучасні руханкові Олімпіяди намагаються — як це вже зазначено — обєднувати під прапорами руханкових змагань усі культурні нації світа, і що таке змагання не є з ніякого погляду тільки гарною мрією, це наглядно показала влаштована цього року у Відні і блискучими успіхами увінчана Друга Робітнича Олімпіяда як чергова наслідниця першої, влаштованої 1925 р. у Франкфурті над Меном. Вона очевидно в цілости діло соціялістичного проводу і соціялістичної праці. І треба сказати, що наскільки соціялістичний інтернаціонал задумує вирівнувати міжнародні прірви і обєднувати культурні нації у спільних рядах так, як це бачилося підчас тієї Олімпіяди, то можна йому тільки побажати якнайкращих успіхів в цьому напрямі й надалі. Ця Олімпіяда залишила в очевидців враження стількиж сильні, що й гарні, ще на довго тривкі й животворні душевним підйомом, звязаним з ними. І як недавне тому відоме Свято Співаків Німеччини лишилося епохальною датою в історії нового Відня, так тепер свято Робітничої Олімпіяди зазначилося в життю наддунайської столиці поза чисто спортовою стороною тим піднеслим настроєм серць, який можливий тільки в атмосфері міжнародного братання.

Дійсно — цим разом соціялістичне гасло проголошувало радісно і пророчисто:

— Народи всіх країн, єднайтеся!

Тимто й самозрозуміле воно, що кожна частина грограми цього міжнародного свята робітництва захоплювала й мусіла захоплювати в першу чергу невиданим видовищем — мас. Совершенно здисциплінована, майстерно вишколена і гармонійно обєднана маса — цеж одна з найзманливіших принад кожного спортового свята взагалі, а вже спортових Олімпіяд головно, бо здвиг людського матеріялу тут сам собою гідний уваги. Отак масовим видовищем своєрідної краси був уже інавґураційний похід дітей, а властиво молоді **(Weltkindertag),** яким, ще перед офіціяльним відкриттям свята Олімпіяда фактично почалася. 30,000 нового, жаром молодечої бадьорости надиханого покоління перейшло так Віднем в неділю вранці з піснею на устах, з грімкими окликами "Heil!" і "Frei!" (Слава! Воля!), двигаючи з собою ліс червоних прапорів, від яких іноді нібито горів ввесь овид походного простору вулицями міста. І любо і зворушливо було глядачеві дивитись на цю машируючу молодь сучасности, бож і трицять тисяч тих молодих — це грядуча громада майбутнього; це ті, що будуть після нас, будуть лаштувати людству нове життя і будувати новий світ.

Молодь!

Ранній леґіт розвіває їм то білі як льон, то ясно-золоті, то темно-бруняві, то блискучо-чорні кучерики їх волосся на буйних головах. Молоді очі горять, червоні уста всміхаються, оклики радісного захоплення проносяться з їх рядів раз-у-раз у воздухи, мов молоді жайворонки, а сміливі руки повертають водно червоними прапорами, мов кидалиб горіючим пожаром у сонний світ. І гомонить пориваючою музикою першої, святої молодости їх славна пісня:

Wir sind jung,
Und das ist schoen —
(Молодь ми,
І в тім краса —)

Так, молодь і це в тім краса! І хіба й не почував і кожний з нас, як дуже хотілося йому ускочити в ряди тої розспіваної молоді та йти з нею радісним походом маючих прапорів хочби й на край світа? Кудись ген далеко, в далечі будучности, непротоптаними ще шляхами. В майбутні країни нової людської сімї, де один народ не буде поневолювати другого всилу права міцнішого та брутальною насилою, де не буде подвижників крівавих воєн і світових катастроф, і не буде більш **ляцьких пацифікаторів та большевицьких опришків**... Чи так, Ви, молоденькі товариші і товаришки з червоними прапорами Волі? О, благослови Вас щаслива судьба на великий визвольний почин! Слава!

Довго-довго дивимось ще, як промашировують попри нас останні ряди походу. Але вкінці треба таки прощатися з ними, бо це вже крайна пора їхати на офіціяльне отворення Олімпіяди в будинку "Kino Apollo-Theater."

Це покищо найбільша кінотеатральна саля нового Відня з великою сценою та з органами, і тому підхожа як ніяка інша під таке свято, як те отворення. Вона ціла держана в червоному. Стіни витапетовані від долини аж ген до високо видвигненої стелі червоним шовком, вигідні фотелі сиджень укриті червоним плюшем, долівка вимощена від краю до краю грубими червоними килимами. Тільки багатораменні електричні свічники відрізуються від червоних стін сніжно-білими лініями свіч та золотом масивних ліхтарів. Яка пишність обстанови! Здавалосяб, що це святочна саля якогось великопанського палацу, де врочистої тиші розкішного простору не нарушує ніколи гремучий голос твердої дійсности життя. Але ні — сьогодні пролунають тут пророчисті голоси речників великого свята життя — тріюмфу молодої сили. Ви вже на вулиці, перед входом у притвори пишного театру, бачите, що тепер тут наче великий здвиг. Вулиці з усіх сторін такі повні авт, що просто тяжко продістатись до театру. А цих авт з гостями заїжджає щораз більше, і при кожному з головних входів місцями дуже бурливі дискусії на тему дозволеного чи недозволеного вступу. Але партійні комітетові такі привітні, а зарядження відносної настої такі ясні й однозначні, що згодом кожна дискусія стає безпредметова, і ви, як щасливий власник запрошення, входите врешті на салю, яка вже повна по береги, хоч сцена ще темна. В рядах публики лиш тут і там чорний святочний стрій. Назагал переважає одяг спортовий, або звичайний візитовий, а попри них однострій партійних впорядчиків. І вже ця, позірно незначна дрібничка, повчає вас про те, що найглибший дух наміченого свята — це дух Свободи й Поступу. І головно ота несчислима публика тут — це знову здебільшого молоді люди! Молоді, всилі віку чоловіки й жінки, ті, для яких майбутнє людство цікавіше, ніж освячені традиції його минулого, на завжди прогомонілого.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВОНИ ЗАПИТУЮТЬ.

Комуністично - московська рептилька в Ню Йорку, яка друкується українізованою мовою, веде систематичну кампанію проти „Рідної Школи". Ось вона в черговім числі вмістила лист якогось „В. Гоголя" (чи часом не того письменника, котрий своїми творами „іспортіл прекрасний русскій язик"). Отсей Гоголь запитує делеґата „Рідної Школи", Льва Ясінчука: А що ваша Рідна Школа зробила проти Поляків? А де вона виступала зі зброєю проти них? А яку „революцію" проти Польщі роблять учителі та учні „Рідної Школи"? А подайте нам сюди „реєстр усіх революціонерів і ворогів польської держави" з „Рідної Школи" і т. п.

Отсе саме хочуть завжди вигадати або добути ці „факти" на „Рідну Школу" польські жандарми, коли бють палками по пятах арештованих Українців. Ляцькі жандарми не можуть „добути язика", та ось їм на підмогу приходять Гоголі зі „Щоденних брехонь". Словом, ти, „пане Ясінчук", мусиш прилюдно заявити, що цілуєш „лапоть" московського хама з Кремля, а тоді „Щоденні" дозволять українській еміґрації складати датки на „Рідну Школу". А щоби не було на що складати їх, то ти, „пане Ясінчук", зроби таку заяву, щоб ляцькі розбишаки скорше зліквідували „Рідну Школу" й тим задовольнили бажання московських підбрехачів та ляцьких „вивядовців" з комуністичної рептильки.

„ПРОВИНИ" ЯСІНЧУКА.

Отой Гоголь ставить у вину „Рідній Школі" та її делеґатови те, що Ляхи перевели пацифікацію Галичини й не замкнули відразу всіх українських шкіл та не увязнили всіх учителів і учнів. „Рідна Школа" винувата, що Шептицький є львівським митрополитом і не признає большевиків, а епископ Хомишин пише свої пастирські листи. „Рідна Школа" винувата, що в Галичині є такіж хруні на користь Ляхів, як і на користь Москалів. „Рідна Школа" винувата, що Пілсудський подібний з лиця до Ніцшого, який скінчив своє життя в домі для божевільних, а Пілсудський ще править державою. „Рідна Школа" винувата, що український селянин та робітник у Галичині не хоче московського чи ляцько-комуністичного експерименту в своїм рідним краю.

Без жартів, отак треба читати того „отвертого листа до пана Ясінчука, делеґата Рідної Школи", який оголосили „Щоденні" за підписом покійного письменника Гоголя.

ВСЕ ДОБРЕ І ВСЕ РЕХТ, ЛИШЕ НЕ ТЕЄ.

Отсей отвертий лист закликає Українців, очевидно зпід червоного московського стягу, не давати пожертв на „Рідну Школу", щоб скорше вона загинула на радість Ляхам. А кінець листа такий „знгсшибательний", як кажуть українізовані комуністи, що варто його подати в цілости: „Тому я з обуренням, за ті криваві вчинки на Західній Україні, за жертви фашистівського терору, ставлюсь до приїзду пана Ясінчука по доляри й кличу тих робітників і робітниць, котрі відчувають ненависть (до „Рідної Школи"! — Ред.), за пролив крови наших рідних в старім краю, **ані цента не давати!"**

Ось бачите, „Рідна Школа" й Ясінчук винні в пролиттю української крови. Українські учителі, ураїнські діти, що вчаться в „Рідній Школі", винні за фашистівський терор. Скрипопер зі „Щоденних" боявся, щоб рука йому не всохла, коли він вставив би, що кров пролита Ляхами, щоб зрозуміло було, що Ляхи, а не Ясінчук з „Рідною Школою" проливали українську кров. Та пособляч зі „Щоденних" в нищенню Ляхами „Рідної Школи" боявся образити „ясновельможне панство", яке й у комуністичній Галичині малоб панувати таксамо по комуністичному, як Москалі панують на Великій Україні.

А КІНЕЦЬ МАЄ БУТИ ТАКИЙ.

В. Гоголь кінчає свого листа такими словами: „Геть з агентами провокації!" (не каже, якої: комуністичної, чи ляцької?)

„Геть зі зрадниками і запроданцями!" (не каже, що не лише з тими, які запродуються Варшаві, але й Москві).

„Хай жиє боротьба за повний визвіл Західної України і за злуку з Радянською Україною!" Тут червоний писака робить з себе наївного або дурня. Ніби не знає, що згідно з рішенням Комуністичного Інтернаціоналу **„Радянська Західня Україна має належати до Радянської Польщі з центром у Варшаві".** Адже й тепер комуністичні посіпаки з Українців на українських землях під Польщею підлягають розказови комуністичного центру у Варшаві.

Чому отой „В. Гоголь" не написав отверто й ясно: „Геть з диктатурою Пілсудського на українських землях! Хай жиє там диктатура якогось червоного Пшибздецького, або Шмулькензона з Варшави. Тоді булоб ясно, чого хочуть у Галичині „червоні товарищі".

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(30)

Селяни почали „хворіти", відмовлятись від роботи. Деякі дістали звільнення від лікарів. На ґрунті цього виникали непорозуміння між ячейкою й лікарнею; деякі відмовлялись іти на працю, бо вони шевці, кравці, пічники (спорудники печей): вони цілком слушно пропонували колгоспови послуги в своїм фаху.

Селяни вимагали, щоб лікарі, вчителі урядовці з почти, себто ті, яким „є що робити", працювали й надалі в свойому фаху, але щоб діставали за це те саме, що й селяни з колгоспу (значить: нічого!), а решта, як: продавці з кооперації (всеодно, нема чим торгувати!), й особливо всілякі „совітські баришні", щоб ішли в поле.

Вимоги ці мали свідомо демаґоґічний характер, але вони перелякали частину інтеліґенції; мовляв, почнеться якесь заворушення і ми можемо опинитись перед фактом протиінтеліґентського погрому. Ці побоювання були, очевидно, перебільшені, але заворушень можна було сподіватися що хвилини.

В селі Фирсівці жінки піймали комуніста, голову райвику (районового виконавчого комітету), перекинули його з бричкою, подрали на ньому шапку й пальто.

На чолі протиколгоспного руху стояли бідняки, незаможники; вони менше всього могли сподіватися репресій. Найбільшу активність проявляли жінки: жіночі бунти й розвал колективів — ось що характеризує березень і квітень 1930 року.

В Качкарівському районі ще в перших днях березня в селі Фирсівці колектив розбігся. Село це складалося з самих бідняків, але проте скрізь говорили, що, мовляв, цих селян заґітували куркулі тощо. Це село помістили на „чорну дошку" (таблицю).

LIII.

Харківський уряд і українська нація.

Большевицький уряд України з усієї сили старається задовольнити потреби національних меншин на Україні. Державне видавництво України видає багато російських книжок, тимчасом, як Госіздат в Москві не видав ані одної української книжки, а в РСФСР є Українців понад 8,000,000, себто приблизно 8 разів більше, ніж Росіян на Україні.

На Україні штучно викроюють національні сільради, ба й цілі райони; в Росії про це нічого не чути, хоч там можна утворити цілі округи й ґубернії цілком українські з українським урядуванням.

Я вже не кажу про те, що такі области, як південні повіти Вороніжчини й Курщини, Східний Донбас, Кубань і Крим є й етноґрафічно й економічно й ґеоґрафіфчно невіддільні частини України.

Підчас подорожі українських письменників до Москви, де їм влаштували помпезну зустріч, один з письменників, як повідомляли „Вісти", запитав Сталіна:

— Внаслідок перепису 1926 р. виявилося, що південні повіти Курщини й Вороніжчини заселені більше, ніж на 80% Українцями. Чому ці повіти не приєднати до України?

— З нас буржуазія й так сміється, що ми часто міняємо кордони. Справа не в кордонах, а в культурному обслугуванню цих мас — відповів Сталін.

Якжеж стоїть справа з культурним обслугованням Українців на Московщині? В 1928 р. я розмовляв з учителем української школи на Вороніжчині. Згідно з його інформаціями, українських шкіл на Вороніжчині й Курщині не більше як 20%. (Зрозуміла річ, що мова мовиться про українські повіти, цих провінцій). Решта всі школи російські. Далі, мені відомо, що на цілий Сибір є лиш одна українська Педаґоґічна Техніка. Про те, щоб існували українські національні райони, тобто, щоб денебудь була бодай фофрмально українізована адміністрація, я нічого не чув. Думаю, що їх нема зовсім.

Тимчасом, як я вже сказав, на Україні для національних меншин робиться дуже багато, зосібна для Росіян мабуть більше, ніж для самих Українців. На праукраїнській землі дійшло навіть до створення автономної Молдавської республики. Безперечно, до створення цієї „републики" прийшли з міркувань політичної стратеґії. Штучність цього утвору видно з цифр: на „Молдавщині" Українців 47%, Молдаван 30%, решта інші народи. „Република" в адміністративному відношенні має права української округи. Видається „Червоний Плугар" молдавською мовою, друкований кирилицею. В молдавських селах школи молдавські.

Невдоволення українських мас з такої, явно неукраїнської, політики уряду, з бездіяльности щодо Українців поза межами УСРР, невдоволення сучасними, особливо північними й східними кордонами, які треба й можна направити, якби уряд на Україні був дійсно українським урядом, виявилося в українській національній опозиції — шумськизмі й хвильовизмі. Властиво кажучи, це не є навіть якась опозиція: Шумський хотів лише те робити, що большевики обіцяють, що вони говорять; хотів робити те, що було й є до цього часу програмою його політичної партії.

(Дальше буде)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Листопадове свято.

Минулого місяця завязалося в нас товариство під назвою Організація Державного Відродження України, відділ 20. Це товариство має завданням помагати Рідному Краеви в його визвольній боротьбі, а також почасти помагати й американським Українцям у теперішнім безробіттю. На перших зборах члени згаданого товариства ухвалили влаштувати Листопадове Свято. Для цього визначили день 15. листопада. Екзекутива щиро працювала вечерами без перестанку, тому, щоби це свято приготовити як слід, за такий короткий час, як два тижні. Коли прийшов день 15-го листопада, то вже зранку показалося, що день не буде погідливий, бо зачалося хмарити з усіх сторін. По полудні зачав падати дощ, а пів до шестої години пустився зливний дощ. Не було вже надії, що свято відбудеться при участи великого числа народу.

Перед семою годиною дощ перестав падати, люди почали сходитися до галі під церквою. В семій годині зібрані люди пішли до церкви на панахиду, котру відправив о. В. Турула за поляглих героїв, що положили свої голови за Рідну Вітчину. По панахиді люди знов почали сходитися до галі. Біля осьмої години Українці й Литовці зійшлися в такому великому числі, що годі було дати собі раду при продажи білетів. Литовська громада прибула разом зі своїм парохом і своїм хором, котрий був запрошений ОДВУ. Скоро галя була виповнена так, що не було куди обернутися. Українці, як господарі, уступили передні місця гостям-Литовцям. Багатьом, довелося стояти через брак стільців.

В осьмій годині розпочалося свято. Сцена була прикрашена американськими, українськими та литовськими прапорами. Предсідатель Товариства, Василь Гречук, короткими словами повитав публику і пояснив, чому Українці обходять що року Листопадове Свято.

Місцевий парох о. В. Турула виголосив вступне слово. Потім виступив литовський хор під управою дірігента Казимира Бизуси й відспівав американський гимн та шість литовських пісень. Перед кождою піснею пояснювали назву пісні. Публика нагородила хор гучними оплесками. Литовський студент університету, Ян Маркунас, говорив англійською мовою на тему про литовсько-українське зближення й у який спосіб ці два народи повинні далі працювати спільними силами.

Церковний український молодечий хор, під управою свого учителя Р. Дмитрова, відспівав дві пісні, за що публика нагородила діток грімкими оплесками. Панна Анна Турула виголосила англійською мовою отсю промову:

This concert, as you all know, is being given in commemoration of those Ukrainian soldiers, who fought so bravely on November 1, 1918, in order to obtain for their country a brief period of freedom. Those who spoke before me, and those who will speak afterwards will tell you more in detail about their brave actions, for we, who were born in America, were quite small at the time, and, in most cases, did not realize that such a terrific struggle and loss of life were going on at the time. But we all do know that the same fight has to be fought all over again now in Ukraine, and that to be successful, it must have our cooperation.

For four hundred years, the Ukrainians have been struggling for freedom and democracy; and, in all that time, they have never once lost their hope and determination, and they never give up this struggle for liberty, even though they have had reason to be discouraged many times. And why? Because they know that theirs is a just cause, the natural right that belongs to every people, which is, in brief, the desire to establish an independent state with all privileges of a freedom-loving and a freedom-denied people.

Therefore, it is up to us to take notice of those who died, and to realize how precious Ukrainian freedom was to them — and, of course, it must have been, if they were willing to give up their lives so readily for it. Now, we can't very well go over to Europe and fight, but we can accomplish just as much by maintaining a sympathetic attitude, and by being willing to lend a helping hand towards those who must struggle again, thereby fostering our own traditional and inherent love for liberty. This can best be obtained by setting before us the example of those brave soldiers who we are honoring. We must hold before us always their courageous and unselfish spirit which will lead us ever onward towards that which is right. And, too, it is up to us to repay them, and to prove that their efforts have not been in vain — this can be done by us with little effort, too, and that by transferring their spirit, bravery, courage, and dauntless loyalty into everything we do and think.

We must be willing to help our brother Ukrainians in Europe in the same eager and enthusiastic way that other races in this country have assisted their peoples in Europe, whenever the occasion arose in the past. And how have they succeeded? By "sticking" to their own, as it were, by joining forces together, and by destroying and brushing aside all petty differences and jealousies that may have existed among themselves as individuals. We cannot expect help from others until we show that we are truly in earnest, and until we have made some effort to help ourselves first.

Пані К. Гнатків відспівала сольо, що дуже подобалося публиці. Церковний хор під управою Р. Дмитрова відспівав кілька пісень.

Головний реферат виголосив Ю. Туркевич, котрий був запрошений з Сиракюз. Він розповів події від початку світової війни, а потім про боротьбу Українців з Ляхами, що він, як Січовик, бачив на власні очі й переніс, разом з іншими, усі тягарі й негоди боротьби. Промовець закликав американських Українців в организований спосіб допомагати батьківщині у визвольній боротьбі. Кликав він присутних, щоб були жертволюбивими для своїх братів і сестер у Рідним Краю та щоби помагали їм морально й матеріяльно.

Панночка Крик відограла сольо на пяні, а Іван Клодзінський відспівав сольо, за що публика нагородила їх гучними оплесками.

На закінчення Микола Мурашко, головний предсідатель У. Н. Союза, короткими словами промовив до публики, пояснюючи, в який спосіб і яку державу український народ повинен будувати: не таку, якої хтось сторонний хотів би, але таку, яку собі український. народ захоче.

Церковний хор відспівав український гимн, а о. В. Турула подякував публиці за участь у святі, чим свято було закінчене.

П. Гринів.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Віче з приводу 50-літнього ювилею „Рідної Школи".

Заходом українських громад товариств і січей в Нюарку відбулося в неділю, дня 22 листопада ц. р., в годині 3-тій пополудні, велике загальне віче в цили допомоги „Рідній Школі", яка цього року обходить ювилей 50-літнього свойого істновання.

В годині 3 пополудни обширну галю на Брум стріт заповнили свідомі громадяни Нюарку, які прийшли, щоб своєю лептою помогти цій нашій народній твердині українськости, яка виховує під теперішну пору тисячі наших дітей в українському дусі в Старому Краю. Навіть зауважено на гали двох наших фармерів, а то гром. К. Яцентого і І. Панькова, які мешкають майже 20 миль поза Нюарком, а приїхали на віче і сповнили свій горожанський обовязок супроти „Рідної Школи". Натомісць чомусь не було видко на галі, богато добре матеріяльно ситуованих Нюарчан, хотяй багато з них звичайно стоять коло Укр. Роб. Дому і провадять завзяту політику, але лише на словах, бо на ділі їх ніколи не видко.

Віче відкрив короткою промовою предсідатель віча, Чорнюк, сотник 3-тої сотні Черноморської Січи в Нюарку, і в кількох словах пояснив зібраним ціль віча і попросив делеґата Рідної Школи, гр. Ясінчука, забрати слово. Шановний делеґат в одногодинній гарній — змістовій промові зясував присутним майже цілу історію нашого шкільництва почавши ще за Галицької Держави, за часів Ярослава Мудрого, Володимира Великого; як також зупинився над розвоем Рідної Школи за часів Австрії, а потім під Польщею і аж до теперішнього часу. Між іншим сказав, що Поляки за панування Австрії, дуже скоро вміли прислужитись Австрії, а в компензату отримали від тодішного австрійського уряду вільну руку на отворення шкіл. Розуміється, що Поляки скрізь в цілій Галичині творили лише польські школи, а найбільше по містах. На протязі кількадесятьох літ у наших містах уже говорили по польськи, бо вся власть була в польських руках. Супроти цього факту Українці почали засновувати свої рідні школи, яких тепер вже маемо кількадесять. З приходом Польщі наші школи опинились в дуже критичному стані, тому, що не мали жадної піддержки від держави. Одначе завдяки нашому селянству в старому краю, як також почасти від заморської еміґрації, наша рідна школа, не лише, що не завмерла, але розвинулась мимо трудностей досить добре. Сьогодня вже маемо по селах і по містах свої рідні школи, де тисячі української дітвори черпають науку і виховуються в українському дусі. Є богато таких сіл, що вибудували своїм власним коштом свою рідну школу і посилають своїх дітей виключно до своеї школи, так що польська державна школа силою факту мусіла в селі закритись. В цьому випадку є велика заслуга наших селян в старому краю, які мимо великих податків, які стягається для польської держави, платять також свій шкільний податок; ці селяни будують своїм коштом рідну школу і посилають дітей до неї. І тепер, коли взяти під увагу теперішне тяжке положення наших селян, то це є велика посвята і зрозуміння, що це є своя рідна школа. Рівнож Шановний делеґат сказав, що тепер приступаеться до будови великої ремісничої школи у Львові, і що така школа є дуже потрібна для нашого загалу, бо в нас дуже відчуваеться брак наших ремісників. Досі всі ремісники, які є, то переважно Поляки або Жиди і наш гріш іде в чужі руки. І лише завдяки Рідній Школі будемо мати вже своїх професіоналістів ріжних фахів. Супроти цього Рідна Школа потребує гроша на удержання десяток шкіл, як також на удержання для 1,500 учителів. Богато грошей на цю ціль складає наше громадянтво в старому краю, одначе і ми, заморські Українці, мусимо їм помогти в цьому гарному ділі.

Другим бесідником був д-р Цегельський, котрий в своїй промові сказав між іншим, що коли ми сціваемо „А ми тую червону калину піднімемо", то ми власне мусимо виховати нашу молодь в цьому напрямі, і ця молодь буде наскрізь українською, якщо виховаеться в своїй рідній школі. Рівнож згадав цікавий факт, який зайшов в часі, як він був кандидатом на посла до австрійського парляменту. Коли він заїхав в село коло Ярослава за Сяном, ціле село було українське, однак говорили лише виключно по польськи, української мови не знали. В часі посольського віча всі ті селяни заявили польською мовою, що вони бажають лише одного, — а то своеї рідної української школи. Цей факт нам докладно ілюструе, що це значить мати свою рідну школу. Також надмінив, щоб ми тут кожний з нас дав лише пів долярa на рідну школу, то ми моглиб мати свою школу в кожному селі в старому краю.

По скінченій промові предсідник подякував обом промовцям і заразом завізвав присутних до зложення добровільних жертв на Рідну Школу. На цей заклик предсідника, сейчас появились коло стола наші свідомі громадяни і складали свої лепти. Рівнож відпоручники товариств складали або деякі деклярували свої жертви до рук касієра. Впротягу пів години зібрано на салі 440 долярів і 57 центів. Ця квота не велика, але коли порівнати теперішне безробіття, то зібрана сума є досить значна.

Тут слід зазначити, що ця сума яку зложили, булаб можливо троха більшою, але, як вже надмінено, не всі взяли участь в цьому вічу. Одначе є надія, що ті организації й особи, котрі не взяли участи в вічу, не зігнорують загального поклику Рідної Школи, а свою жертву дадуть так, що Рідна Школа не потерпить.

І ми, громадяни Нюарку, як досі були жертвенними і помагали Рідній Школі й іншим українським установам в старому краю, так і тепер підчас ювилейного року Рідної Школи спишім на її поклик і даймо свої датки.

Учасник.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОДЯКИ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Щиро дякую Головному Урядови і відділовим урядникам за допомогу, яку я одержав в сумі $50 з фонду запомогового.

Дмитро Ґурняк,
з 146 від. У. Н. С.

—o—

ФРЕНКФОРД, ПА.

Підписаний, член 268 від. У. Н. Союза, щиро дякує Головному Урядови за удилення допомоги в сумі $50.

Андрій Ґорешко.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Дякую Головному Урядови У. Н. Союза за допомогу в сумі $50, яка була для мене великою помічю в поім прикрім положенню.

Микита Серкис,
член 293 від.

—o—

ЛИНДЕН, Н. ДЖ.

Підписаний, член Тов. ім. Ів. Франка, від 306 У. Н. Союза, щиро дякує Головному Урядови за допомогу в сумі $100.

Наш Союз є дійсно нашим добрим Батьком. Поміч, яку я одержав, повинна бути великою заохотою для наших громадян з Линден, щоби вступали до Тов. ім. Франка і стали членами тої великої родини, що зветься У. Н. Союзом.

Іван Маслій.

Працює за пятьох.

Бос: Коли я вас приймав, ви хвалилися, що працюєте за пятьох. Досі я того не завважав.

Службовик: Пане бос, таж я крім себе маю ще удержувати жінку й троє дітей!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 6-го грудня, в церковній галі, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів вирівнати свої залеглости, щоби можна замкнути рахунки і не перетягати довгів на слідуючий рік. Не явившийся і не виповнивший повищого розпорядку член буде суспендований. — Мих. Вадяк, предс.; Саверий Цар, кас.; Йосиф Хінд, секр.

ПОДЯКА.

Подаю до відома інтересуючимся, що я вже вернула зі шпиталю, де була чотири тижні і перебула досить поважну операцію. Рівночасно хочу цею дорогою зложити щиру подяку всім моїм приятелям, котрі відвідали мене в часі моеї недуги в шпиталі, або іншим способом виявили свое заінтересування та співчуття.

Особлившу подяку складаю Жіночій Секції Українського Демократичного Клюбу і Жіночій Громаді в Ню Йорку за прислані цвіти. Не менш сердечно дякую за відвідини, розраду і цвіти всім тим з Ню Йорку і дальших сторін, що були ласкаві тратити час і гроші на їзду до далекого шпиталю, щоби мене потішити в важкій хвилі життя. Накінець дякую всім тим, що не могли мене відвідати і передали іншим шляхом свое співчуття і слова заохоти. Справді, хочеться жити, коли довкола видиться стільки щирих приятелів, котрих пізнається щойно в біді. (Огол.283)

Щиро вдячна:

Марія Скубова.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

—o—

UKRAINIAN CHOIR IN FINE CONCERT.

Thirteenth Anniversary of Ukrainian Independence Observed at Liberty Hall Sunday.

The 13th anniversary of the treaty which gave Ukraine its independence was observed by the choir of Sts. Peter and Paul church at Liberty hall Sunday with a concert, at which Ukrainians from various cities and towns of the state were in attendance. Professor Roman Hwozdovich directed the concert.

Rev. Alexander Rotko, pastor of Sts. Peter and Paul church, presented the members of the choir and officers to the audience. Liberty hall was appropriately decorated for the occasion, which was a most joyful one.

Alexander Mereschak, secretary of the State Ukrainian federation, addressed the gathering, reviewing the work of the local choir and recalling the Ukrainian struggle for independence and its crowning with success at the close of the World war.

He told of the choir's plans to participate in the minstrel to be given by troop 5, Boy Scouts of America, at the city hall auditorium on the evening of Dec. 3 and urged all to attend as the entire proceeds will go to the mayor's relief fund.

(The Evening Sentinel, Ansonia, Derby, Shelton, Seymour, November 23, 1931).

300 UKRAINIANS DAZZLE IN DANCES.

Colorful Pageant at Hall Depicts Romance of Cossack Heroes.

Dancing and singing their way through a colorful program 300 Ukrainians in native costume last night presented to an appreciative audience in Public Music Hall a pageant of Ukrainan history and tradition.

The Ukrainians' love of freedom, their numerous wars with invaders, their spring festivals of youth and their religious pageantry all were interpreted in solo and mass dance numbers, aided by a mixed chorus, against settings reminiscent of the homeland.

Months of rehearsal under Ballet Master Vasile Avramenko, collector, teacher and interpreter of Ukrainian folklore since World War days, produced a finished performance that brought frequent applause.

Contributing greatly to the beauty of the spectacle were the costumes of the dancers and chorus. No two alike, the intricate, beautiful handiwork of the girls' costumes mingled with the equally colorful but sterner Cossack uniforms of the men and the changing stage lighting.

Program in Four Parts.

The program was in four acts, the first of which was a group of dance and choral numbers recalling the worship of pre-Christian days and including the Kolomeyka, characteristic dance of the Carpathian Mountain dwellers, and the Arkan, danced exclusively by highlanders.

The second act portrayed "Easter Sunday in Ukraine" and was followed by the stirring music and dances of "A Minstrel in the Camp of Kossack Gonta." In this third act Avramenko, costumed and fiercely mustachioed as the Ukrainian hero, Kossack Ivan Gonta, performed a solo dance.

The final act was a miscellany of songs and dances, concluding with the Ukrainian and American national anthems.

The ballet was the largest ever attempted by Ukrainians of this section.

The chorus was under the direction of Prof. Gregory Pawlovsky, conductor of St. Vladimir's choir of Cleveland.

The ballet was presented under the joint sponsorship of a Ukrainian committee headed by O. E. Malisky and an American committee of which J. H. Gourley was chairman.

(Cleveland Plain Dealer, Monday, November 30, 1931).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕРВИК, ПА.

З концерту на Рідний Край.

Концертовий Комітет переслав через Обеднання до Рідного Краю $57.50, що були зібрані на листопадовім концерті в 1930 р. Гроші до Обеднання переслано в жовтні 1931 р. З них призначено на боєвий фонд $32 і на інвалідів $25.50.

Комітет Концертовий:

о. В. Малиняк, голова,
Мирон Лило, касієр,
М. Килинич, заст. кас.,
І. Дубіль, секретар,
Т. Кинік, заст секр.

—o—

ПИТСФИЛД, МАСС.

На визвольну боротьбу.

Секретар 150 відділу У. Н. Союза, О. Яремій, переслав через Обеднання до Рідного Краю $11. Гроші призначено на визвольну боротьбу.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Заходом злучених громад, товариств і Січей з нагоди 50-літньої річниці „Рідної Школи" вдбулося віче в неділю, дня 22. листопада 1931 р.

Вічем проводив гр. Д. Чорнюк, як предсідатель комітету. Головними бесідниками були делегат „Рідної Школи", гр. Л. Ясінчук, і д-р Л. Цегельський.

Збірка на вічу принесла $428.57. Готівкою $243.80, а решта декларовані.

Готівку в сумі $243.80 вислано негайно на Рідну Школу через Обеднання. Спис жертводавців буде поміщений на сторінках часопису „Свобода" пізніше. Тепер просимо жертводавців, що деклярували свої жертви, не відтягати, а зложити їх як можливо найскорше на руки касієра комітету, п. Якима Шашковського, 132 Charlton St., щоби ми могли якнайскорше вислати до Рідного Краю.

Рівнож хто не був на вічу, а хоче причинитися своєю жертвою „Рідній Школі", хай зголоситься до комітету.

За Комітет громад, товариств і Січей:

Дмитро Чорнюк, предсідатель;
Яким Шашковський, касієр;
Олекса Шумський, секретар.

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Гром. Михайло Швець переслав через Обеднання від О. Д. В. У., відділ 18-тий, $200, призначених на визвольну боротьбу.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Союз Українок" на Народну Лічницю у Львові.

Медично-Допомоговий Фонд, який основано при „Союзі Українок", розпочав дня 30. листопада 1930 р. збіркову акцію на допомогу Народній Лічниці у Львові.

За рік зібрано на ту ціль $1,514.29.

Розходу було $26.28.

Тепер переслано до Обеднання $209.73. А всі попередні збірки були теж висилані до Народної Лічниці через Обеднання.

У звязку з тим подаємо ще кілька імен тих жертводавців, що ще досі не були проголошені. Нюарк, Н. Дж.: Онущиків $1; по 50 ц.: К. Дубас і Олена Роспанович. Ню Йорк, Н. Й.: Онуфрій Курчій зібрав на листу $3.

За Медично-Допомоговий Фонд:

Д-р Неоніля Пелехович.

За „Союз Українок":

О. Лотоцька.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

9.

Примостившись високо на дереві, Тарзан першу ніч у джунґлях не міг спати. Таємнича музика джунґлів нагадувала йому давно минулі часи, часи його дитинства. Перед ним переходило його життя, як казка давно минулого. Рев звірят, крики малп та всякі звуки найріжнороднійших мешканців джунґлів його не лякали. Він знову чувся цілістю з ними. Адже він також належав, і тепер знову належить, до джунґлів.

—o—

Нарешті щось надумавши, Тарзан без найменшого шуму почав перестрибувати з дерева на дерево. Здавалося, що в гущавині джунґлів, куди й місяць не міг заглянути з неба, Тарзан наражався на страшну небезпеку попасти в пащу якогось звіра, або в обійми страшного вужа. Та з ним цього не могло статися. Він по найменшому шелесті, або по запаху, чув, де криється для нього небезпека. Аж ось Тарзан спинився й притаївся.

—o—

Потім почав далі рухатися не так поспішно, а ще більше обережно, щоб навіть гилочка не хруснула під ним, щоб листя дерев не зашелестіло. В руках Тарзана був ніж. Він знову готувався вбивати. Зліз з дерева на землю. Пішов обережно вперед, час від часу припадаючи носом до землі й сбнюхуючи її. Він винюхав якісь сліди й ними наближався до своєї жертви. Він хотів дістати свіжої поживи для себе й своїх дикунів.

—o—

Тарзан знову виліз на дерево й безшумно наблизився до полянки. Під ним стояла коза, що прислухувалася, чи нема якого небезпечного звіра поблизу. Та годі їй було почути наближення Тарзана. Скоро він опинився на гильці над козою. Вибравши відповідну хвилину, Тарзан блискавкою скочив з терева й схопив козу за роги. З розмаху вдарив її своїм ножем і повалив на землю. В цю мить він почув за кущами страшний для людини шелест.